

SAK

Afghanistan

NYTT

EN TIDSKRIFT FRÅN SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN NR 4 2023

NYHET

Massutvisning
från Pakistan

ANALYS

Oklar orsak till
kinesiskt intresse

REPORTAGE

Hemundervisning
ger framtidshopp

Mohammad Safa
kämpar för att ge
sin familj mat.

TEMA | MAT

Det avgörande jordbruket

Afghanistan^{NYTT}

INNEHÅLL Nr 4 2023

Sten läggs på börda med risk för konflikt och osämja.

Andreas Stefansson,
generalsekreterare SAK

- 4 I KORTHET** Över 21 000 hem förstörda i jordbävningarna i Herat, opiumodling har minskat 95 procent.
- 6 TEMA** Afghanistans kultur, historia och försörjning är djupt rotat i jordbruket.
- 13 NYHET** Pakistan vill utvisa 1,7 miljoner afghaner, hundratusentals har redan återvänt.
- 14 BILDEN** Saffransskörden i Herat-provinsen blir rekordstor.
- 16 ANALYS** Oklart hur stort Kinas intresse att investera egentligen är.
- 18 KULTUR** Filmmakare i exil skildrar sitt ursprungsland.

SAKs VERKSAMHET

- 19 ANDREAS HAR ORDET** SAKs sjukvårdspersonal jobbar i skift i flyktinglägret.
- 20 SAK I KORTHET** Barnmorskan Kabulai Bas-hari förläste fyra kvinnor redan de första två dagarna i flyktinglägret.
- 22 REPORTAGE** Hemundervisning ger barn med funktionsnedsättningar hopp.
- 24 ENGAGEMANG** SAKs ordförande Azadeh Rojhan om den omtumlande tiden sedan i somras. Alborz Rafigh har varit nyfiken på Afghanistan sedan uppväxten i Iran.

SAK Svenska Afghanistankommittén

AFGHANISTAN-NYTT är en medlemstidning som ges ut av Svenska Afghanistankommittén fyra gånger per år. Den innehåller ett tema med fokus på situationen i Afghanistan, reportage från SAKs utvecklingsarbete samt information om ideellt engagemang i Sverige.

ANSVARIG UTGIVARE | Anders Rosén
REDAKTÖR | Eva Kellström Froste
FORMGIVNING | Serpentin Media
ISSN | 0280-7041
TRYCK | Ljungbergs tryckeri, Klippan
UPPLAGA | 6 700 ex
PRESSLAGD | 30 november 2023

OMSLAG | Det mesta som Mohammad Safa och hans familj äter odlar de själva.
Foto: Sayed Quadrullah Attaye

KONTAKT | Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40, info@sak.se, www.sak.se

Mat är så mycket mer än överlevnad

Gigantiska gyllene, platta bröd. Glänsande långkornigt kryddigt ris med mörkt kött. Grytor med grönsaker och potatis, komplicerade degknyten, frasigt stekt solmogen aubergine. Riktigt god afghansk mat, med ingredienser från landets egna odlingar och boskap.

Det går inte att förstå Afghanistan om man inte förstår jordbrukets betydelse, säger Richard Trenchard på FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) i Afghanistan i en intervju i detta nummer. Nästan alla i landet är direkt eller indirekt beroende av jordbruket. De flesta bor på landsbygden. Landets kultur och historia är rotat i jordbruket.

TILL ATT BÖRJA med är mat överlevnad, smärt- samt tydligt för alldeles för många afghaner. Men mat är så mycket mer än överlevnad. Över hela världen samlas människor kring måltiden, som källa till näring men också för umgänge, närhet och socialt sammanhang.

Genom historien har människan uppfunnit tillagningssätt och testat kryddor som gör maten god, något att njuta av.

Temat "Mat" handlar om jordbruket och den bristande matsäkerheten, men också om vad afghanerna samlas kring, till vardags och till fest. Den som är gäst i Afghanistan eller hos en afghansk familj i Sverige kommer att serveras diggande fat och tallrikar fyllda med mer mat än magen klarar. Det kan låta motsägelsefullt i ett

land där så många har alldeles för lite mat, men gästfriheten är djupt rotad.

På landsbygden är det vanligt att släktingar och vänner kommer på besök utan att ha aviserat det innan eller ha blivit inbjudna, och de förväntar sig då att bli rikligt serverade av flera olika rätter.

SAMTIDIGT ÄR verkligheten att maten inte alltid ens räcker till den egna familjen.

Det pågår en hungerkris i Afghanistan. Men det finns ändå en positiv nyhet, även om läget fortsätter att vara mycket skört: Antalet afghaner som hungrar har minskat. Det internationella stödet till jordbruket har bromsat utvecklingen mot en än större hungersnöd.

Välkommet, men långt kvar innan varje afghansk familj kan känna sig säker på att kunna samlas kring en näringsrik måltid varje dag.

Mat är ett dubbelt ämne, både lustfyllt och problematiskt, men jag hoppas att tidningen kunnat förmedla både problemen och de afghanska smakerna. Spiskummin och koriander, russin, nötter, mandlar och saffran. Inte särskilt främmande för en svensk gom, smaker att dela i juletid. ●

Eva Kellström Froste

Eva Kellström Froste
Redaktör Afghanistan-nytt

” Det går inte att förstå Afghanistan om man inte förstår jordbrukets betydelse.

FOTO: MALIN HOELSTAD

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

Långsiktigt utvecklingsarbete: Bibi Rahima Ahmadi på en av SAKs yrkesutbildningar.

Dubbel bestraffning att överge förtryckta

DEN SVENSKA debatten kring biståndet till några av världens mest komplexa kontexter präglas just nu av okunskap, missuppfattningar och i viss mån illvilja. Liksom det svenska biståndet till Palestina inte finansierar Hamas terroraktioner, betalar det heller inte för

talibanernas alltmer brutala förtryck av den afghanska befolkningen. I dessa tider behövs det långsiktiga utvecklingsbiståndet som mest eftersom det gör det möjligt för civilsamhällsorganisationer att försvara demokrati och mänskliga rättigheter och utmana makten hos de

autoritära regimer som även svenska regeringsföreträdare säger sig vilja motarbeta. Det är inget annat än en dubbel bestraffning att överge de människor som lever i krig och under världens mest förtryckande regimer.

KARIN LIDSTRÖM
POLICYRÅDGIVARE SAK (VIK)

AKTUELLT I AFGHANISTAN

Människor letar efter användbara föremål i rasmassorna.

FOTO: SAMIR MIRWAL, ANADOLUUTT

Sämsta landet för kvinnor

Afghanistan hamnade på plats 177 av 177 i Women, Peace, and Security Index 2023. Det mäter bland annat inkludering, rättvisa och säkerhet, utbildning, mödradödlighet och våld i nära relationer.

– Rapporten bör fungera som en väckarklocka till världens ledare att en nations kvinnor är fångslade, sa Torunn L Tryggestad från Peace Research Institute Oslo, som står bakom mätningen tillsammans med Georgetown Institute for Women, Peace and Security.

Tiotusentals hemlösa efter jordbävning

Minst 1 300 människor dog enligt FN när en jordbävning med flera efterskalv drabbade det befolkningstäta området kring staden Herat. Konsekvenserna efter skalven är bland de värsta i landet på över två decennier.

Den 8 oktober kom det första skalvet. Det hade en magnitud på 6,3 och inträffade fyra mil nordväst om Herat. Dagarna efter följde mycket starka efterskalv med magnituderna 5,9 och 5,5, samt en rad mindre skalv.

Över 90 procent av offren är kvinnor och barn, uppger FN:s barnfond Unicef. Jordbävningen ägde rum kl 11 på lördag förmid-

dag, då de flesta av männen hade lämnat hemmen men kvinnor och barn var kvar.

FN bekräftar att över 21 500 hem förstörts och ytterligare 17 000 har skadats allvarligt. Över 154 000 människor är berörda.

– De har förlorat allt. Skräcken för efterskalv och byggnader som rasar samman har tvingat familjer ut under bar himmel i Herat, sade Arshad Malik, chef för Rädda Barnen i Afghanistan.

– Detta är en kris ovanpå en kris. Redan före den här katastrofen led barn av en förödande brist på mat. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Sensationell skräll i cricket-VM

Afghanistan överraskade genom att vinna fyra matcher i cricket-VM i Delhi, en av dem över den regerande världsmästaren, England. Under de två tidigare VM som Afghanistan deltagit i har laget bara vunnit en match. Laget spelar fortfarande under den trefärgade flaggan från republikens dagar och den tidigare nationalsången spelas vid matchstart. Cricketskrubben Sidharth Monga beskriver de framstegen som laget gjort som sensationella.

I KORTHET

Rekordfå nöjda

JÄMSTÄLLDHET 11 procent av afghanska kvinnor är nöjda med den frihet de har, visar en Gallup-undersökning. Det är den lägsta siffran Gallup uppmätt i något land, någonsin.

Attack på klubb

VÅLD En bomb på en boxningsklubb i området Dasht-e-Barchi i Kabul har dödat sex personer och skadat flera enligt lokala källor. Området, där majoriteten är hazarer, har drabbats av flera terroråd de senaste åren.

Internationellt flyg

RESOR FlyDubai återupptog flygningar till Kabul i november. Det är det första internationella bolaget med reguljärflyg till Afghanistan sedan talibanernas maktövertagande.

Moskén har byggts på kullen Bibi Mahru i Kabul.

FOTO: WAKIL KOHSAR, AFP/TT

Kopia av Klippmoskén

RELIGION En kopia av Klippmoskén i Jerusalem har byggts i Kabul. Moskén är ett initiativ av inrikesministeriet och betalades av IDDEF, en islamisk organisation i Turkiet. Moskén rymmer 350 besökare.

Överfulla fängelser

BROTT I september hölls 17 000 personer i landets fängelser,

långt fler än de 10 000 som fängelsemyndigheten satt som riktmärke. Enligt Unama, FN:s insats i Afghanistan, saknas resurser för att upprätthålla ens minimumstandard, inklusive tillgång till adekvat mat och sjukvård.

Moské attackerad

VÅLD Minst 17 personer dödade i en bombattack mot en moské i provinsen Baghlan i mitten av oktober. ISKP, Islamiska statens gren i Afghanistan, tog på sig attacken som riktade sig mot den största shiamoskén i provinshuvudstaden, Pul-i-Khumri, under fredagsbönen.

700 har återvänt

MIGRATION Närmare 700 personer som arbetade för den tidigare regeringen har återvänt

FOTO: AFGHANISTAN CRICKET BOARD/CC

”Folk ber för oss där hemma, för att vi ska vinna, för cricket är den enda lyckan i Afghanistan.

Cricketstjärnan RASHID KHAN inför VM i Indien.

95 procent mindre vallmo efter förbud

Odlingen av opiumvallmo har sjunkit med 95 procent i år, enligt FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrå UNODC. Den drastiska minskningen är ett resultat av att talibanregimen förbjöd odling och all narkotika 2022.

Även produktionen av opium minskade med 95 procent, från 6 200 ton 2022 till 333 ton i år. Under lång tid har inkomsten från odling av vallmo varit en viktig inkomstkälla. 2022 kom 29 procent av inkomsterna inom lantbrukssektorn från odling av vallmo. UNODC konstaterar att den kraftiga minskningen riskerar att förvärra den redan svåra situationen för människor på landsbygden.

Opiumodling.

FOTO: ZALMAI, UNODC/CC

FOTO: MUNISA RASHID

Ökat samarbete och långsiktighet ger bättre framtid, konstaterar rapport.

Guterres efterlyser långsiktighet

FN:s generalsekreterare António Guterres har lagt fram en rapport till säkerhetsrådet med en bedömning av läget i Afghanistan, efter att hans team genomfört omfattande intervjuer i och utanför Afghanistan.

Guterres konstaterar att situationen är ohållbar. Det behövs långsiktigt utvecklingsbistånd och ökat samarbete, även med de afghanska myndigheterna. Vägen dit ställer samtidigt krav på styret, till exempel när det gäller mänskliga rättigheter och en inkluderande regering. I bedömningen finns ett förslag på en färdplan mot en normalisering av det internationella samfundets förbindelser med Afghanistan.

Kanal ska bevattna tre provinser

Den första delen av den 280 kilometer långa och 100 meter breda Qosh Tepa-kanalen blev nyligen färdig. Den andra delen har precis börjat byggas. Kanalen tar vatten från floden Amu Darya och ska bevattna jordbruksland i provinserna Balkh, Faryab och Jawzjan. Uzbekistan och Turkmenistan har uttryckt oro eftersom floden även går genom dessa länder. Talibanstyret menar att vattnet kommer att räcka till alla.

2125

Blå moskén i Mazar-e Sharif.

FOTO: FOTO: ISAF/CC

utländska turister besökte Afghanistan i oktober, enligt myndigheterna.

till Afghanistan. Det uppger den kommission som haft i uppdrag att locka tillbaka tjänstemän och politiker.

Ökad övervakning

SÄKERHET De facto-styret har fattat beslut om att installera 62 000 övervakningskameror. Amnesty Internationals expert Matt Mahmoudi befarar att de kommer att användas för att tvinga befolkningen, särskilt kvinnor, att följa lagar som bryter mot grundläggande rättigheter.

Allt fler arbetslösa

JOBB Arbetslösheten har fördubblats i Afghanistan, enligt Världsbanken. Orsaken är både brist på jobb och att allt fler söker arbete i varje familj på grund av den ekonomiska situationen.

Massbröllop organiseras på många platser i Afghanistan, för att hjälpa människor som inte har råd med dyra bröllop. I Mazar-e Sharif gifte sig 125 par tidigare i höstas.

FOTO: EPA/TT

100 par gifte sig

FAMILJ Omkring 100 afghanska par gifte sig under ett massbröllop i provinsen Sar-e-Pul tidigare i höstas. Företagare finansierade bröllopet för att göra det möjligt för unga och fattiga att gifta sig. Varje par fick en summa pengar, mattor och bröllopskläder.

Stärkt valuta

EKONOMI Den lokala valutan afghani har stärkts och var den bäst presterande i världen under årets tredje kvartal – men det var från en historiskt låg nivå. Striktare kontroll och inflöde av utländskt bistånd har bidragit till att valutan återhämtat sig.

Historisk debut

IDROTT För första gången har Afghanistan kvalificerat sig för att delta i cricketturneringen ICC Champions Trophy, efter att ha varit bland de sju bästa lagen i ICC World Cup. Debuten kommer att äga rum 2025 i Pakistan.

Lag mot förtryck

JÄMSTÄLLDHET Sima Bahous, chef för UN Women, uppmanar FN:s säkerhetsråd att deklarerat talibanernas förtryck av kvinnor som könsapartheid.

Flera länder och aktivister vill att förtryck av könska omfattas av internationell lag.

Bahous

TEMA

HISTORISKT STÖD TILL JORDBRUKET BROMSADE HUNGERN

Jordbruket är helt avgörande för Afghanistans ekonomi och befolkningens inkomster. Den viktigaste grödan är vete. Under det senaste året har matsäkerheten förbättrats, men återhämtningen är skör och hungern är fortsatt ett utbrett problem.

TEXT **GÖRREL ESPELUND**,
FRILANSJOURNALIST

Det går inte att förstå Afghanistan om man inte förstår jordbrukets betydelse. Tre fjärdedelar av befolkningen lever på landsbygden, och majoriteten av landets drygt 40 miljoner invånare är direkt eller indirekt beroende av jordbruket. Landets kultur, historia och försörjning är rotat i jordbruket. Det säger Richard Trenchard, representant för FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) i Afghanistan.

– Afghanerna har odlat vete i många hundra år och de brukade sina jordar långt innan vi började med jordbruk i Europa. Tänker man på Afghanistan kanske man ser ett bergslandskap framför sig, men det finns en stor halvmåne av bra odlingsmark som sträcker sig från nordöst och över de norra delarna, ner i centrala Afghanistan, säger han.

LANTBRUKEN OMFATTAR inte enbart växtodling, påpekar Richard Trenchard. Djurhållning är en viktig beståndsdel och uppskattningsvis finns det drygt 30 miljoner boskapsdjur i landet.

Det genomsnittliga familjejordbruket består av 0,4 hektar mark under bevattning, och därtill en del obevattnad mark, samt en boskapsbesättning på ett par kor och sju, åtta får och getter. Somliga familjer har även köksträdgård med grönsaker och en fruktlund.

– Boskap är betydelsefulla för att de ger mjölk vilket är den viktigaste proteinkällan för barn. De är också viktiga som inkomstkälla och betraktas som en resurs.

Kvinnor köar utanför ett bageri i Kabul för att få brödransoner som en del av ett matprogram. Vete är Afghanistans viktigaste gröda, och bröd en basföda.

FOTO: AHMAD SAHEL ARMAN/AFP/TT

Odlingsmässigt är vete den absolut viktigaste grödan och ryggraden i näringen. Afghanernas energiintag kommer till största del från vete, säger Richard Trenchard.

Richard Trenchard

Åren 2020 och 2021 drabbades Afghanistan av svår torka som resulterade i utbredd matbrist. När talibanerna tog makten i augusti 2021 ströps det internationella utvecklingsbiståndet och situationen förvärrades snabbt.

– Det blev en störtkur av kriser som sköljde över landet. Svår torka, en drastiskt krympande ekonomi, människor som förlorade sina jobb, och indraget utvecklingsbistånd. I början av 2022 räknade vi med att 55 procent av befolkningen inte hade tillräckligt med mat för dagen, säger Richard Trenchard.

FAO VARNADE för den katastrof som skulle drabba landet om jordbruket kollapsade. Gensvaret från det internationella samfundet beskriver Richard Trenchard som masivt. Hungersituationen är i dag betydligt bättre jämfört med 2022.

– Visserligen räknar vi med att omkring 14 miljoner [35 procent av befolkningen reds. anm.] har brist på mat, och återhämtningen är skör. Men det internationella samfundet förstod vikten av att hålla jordbruket under armarna och har bidragit till akut jordbruksstöd i en omfattning som tidigare aldrig skådats. Historiskt sett är det FAO:s största program någonsin och utslaget är positivt, säger Richard Trenchard.

Sedan 2022 har FAO och dess samarbetspartners rullat ut ett storskaligt program som fokuserat på att ge lantbrukare gödning och lokalproducerat kvalitetsut-säde till vete, stöd för grönsaksodling, och åtgärder för att hålla boskapsbesättningarna mätta och friska. Sammanlagt räknar Richard Trenchard att hjälpen kommit 7,7 miljoner människor till del.

Barn är en särskilt utsatt grupp vid en hungerkatastrof och även om antalet afghaner som dagligen går hungriga har minskat, är situationen för barnen mycket svår. FN:s barnfond Unicef räknar med att närmare 40 procent av alla barn under fem år är akut undernärda.

– Behoven i Afghanistan är enorma. Vi räknar med att hälften av alla barn är i behov av nödhjälp för att täcka grundläggande behov. Mellan januari och augusti i år fick 20 miljoner afghaner, varav hälften barn, livsuppehållande hälsoservice och näringstillskott i ett försök att bromsa undernäringen, säger Kate Pond, kommunikator på Unicef i Afghanistan.

Ett stort problem är att barn vare sig får den mängd eller den variation av näringsrik kost de behöver för att växa normalt. Resultatet är så kallad "stunting" vilket innebär att barnets fysiska och mentala utveckling hämmas. Stunting förekommer i 17 av Afghanistans 34 provinser. Nästan hälften av alla barn är drabbade, enligt Unicef.

– Den största utmaningen när det gäller att hålla barnen mätta och välnärda, är pengar. De allra flesta familjer har svårt att få ekonomin att gå ihop och är beroende av humanitär hjälp, säger Kate Pond.

AFGHANISTAN SKULLE kunna bli självförsörjande vad gäller mat, menar flera experter som Afghanistan-Nytt talat med. Men för det krävs stora investeringar i lagerhållning, infrastruktur och bevattningssystem, samt en diversifiering av grödor, utbildning, nya odlingsmetoder och teknisk utveckling.

SAK arbetar bland annat med att restaurera bevattningskanaler och förse organisationens målgrupper med utsäde och redskap.

– Tidigare var Afghanistan självförsörjande på vete som vid sidan av majs och ris utgör landets främsta grödor. Det odlas också tomater, druvor, aprikoser och äpplen. En del exporteras till grannländerna men det är inte helt enkelt. Ibland stänger gränserna på grund av säkerhetsproblem och då riskerar produkterna att förstöras, säger Shafiuallah Sharifi, som leder SAKs program för landsbygdsutveckling.

Shafiuallah Sharifi

En stor del av jordbruket är beroende av regn och/eller smältvatten som på våren leds från floder och åar i kanalsystem

En familj skördar majrovor i Fayzabaddistriktet i Badakhshanprovinsen.
FOTO: OMER ABRAR/AFP/TT

till åkermarkerna. Effekterna av den globala uppvärmningen, som i vissa fall innebär minskad nederbörd och torka, och i andra fall betyder översvämningar som orsakar jordförstörelse, får stora konsekvenser för jordbruket.

ETT SÄTT ATT SÄKRA matförsörjningen är att införa ett system med två skördar per kalenderår. Nyligen tecknade FAO ett avtal med den japanska regeringen som ska säkra finansieringen av ett fyraårigt jordbruksprogram som bland annat ska fokusera på förbättrade bevattningssystem i landets östra delar. Säkrare vattentillförsel gör det möjligt för hushållen att skörda den viktiga veteskörden tidigt på säsongen, för att sedan plantera en andra gröda, exempelvis grönsaker, som dels bidrar till matsäkerheten, dels kan säljas för att generera inkomst.

Coordination of Humanitarian Assistance (CHA) är en av de lokala organisationer som bland annat får pengar från

4 av 10

av alla barn under fem år i Afghanistan beräknas vara akut undernärda.

KÄLLA: UNICEF

70%

av det vete som konsumeras i Afghanistan produceras inom landets gränser. Det motsvarar 4,5 miljoner av 6,5 miljoner ton. Vete är den gröda som odlas mest i landet. Annat som odlas är ris, majs, korn, senapsfrö, linfrö, saffran, melon, pumpa, majrova, fyra sorters morötter, okra och bomull. Frukter, bär och nötter som odlas är bland annat aprikoser, granatäpplen, fikon, äpplen, päron, mullbär, valnötter, mandel, pistaschnötter, plommon och vindruvor.

FAO för att genomföra olika typer av stödprogram för jordbruket och en ökad matproduktion.

– Ett stort problem inom jordbruket är bristande tillgång på kapital, men också dåliga lagringsmöjligheter och dåliga transportsystem som gör att produkterna inte når marknaden, säger Abdul Wahid Baghlani, chef för CHA:s jordbruksprogram.

Abdul Wahid Baghlani

På hans prioriteringslista för jordbruksutveckling står förbättrade bevattningsmöjligheter, tillgång till inhemska marknader och exportmarknader. Få lantbruksmaskiner och gammal teknik är andra brister inom jordbruket som gör att produktiviteten är låg.

Förutom program för att förse bönder med utsäde, och djurfoder, organiserar CHA "cash-for-work" där människor får

kontantstöd i utbyte mot att de utför vissa arbeten för att förbättra exempelvis infrastrukturen som är kopplat till jordbruket. CHA driver även projekt för honungsproduktion, svampodling och hönsuppfödning. Till det kan läggas odlingar i miniväxthus och köksträdgårdar för grönsaker, bönor och ärtor.

ENLIGT SIFFROR från FAO produceras i dag i genomsnitt 4,5 miljoner ton vete av de 6,5 miljoner ton som behövs för att föda befolkningen.

Tillbaka till Richard Trenchard:

– För 40, 50 år sedan producerade Afghanistan allt vete som landet behövde. Skördarna var inte större, men befolkningen var mindre. Avsaknaden av investeringar, konflikt, brist på ny teknisk utveckling och klimatförändringar har bidragit till att Afghanistan inte kan producera tillräckligt med mat för att föda sin befolkning. Men, med rätt investeringar och interventioner

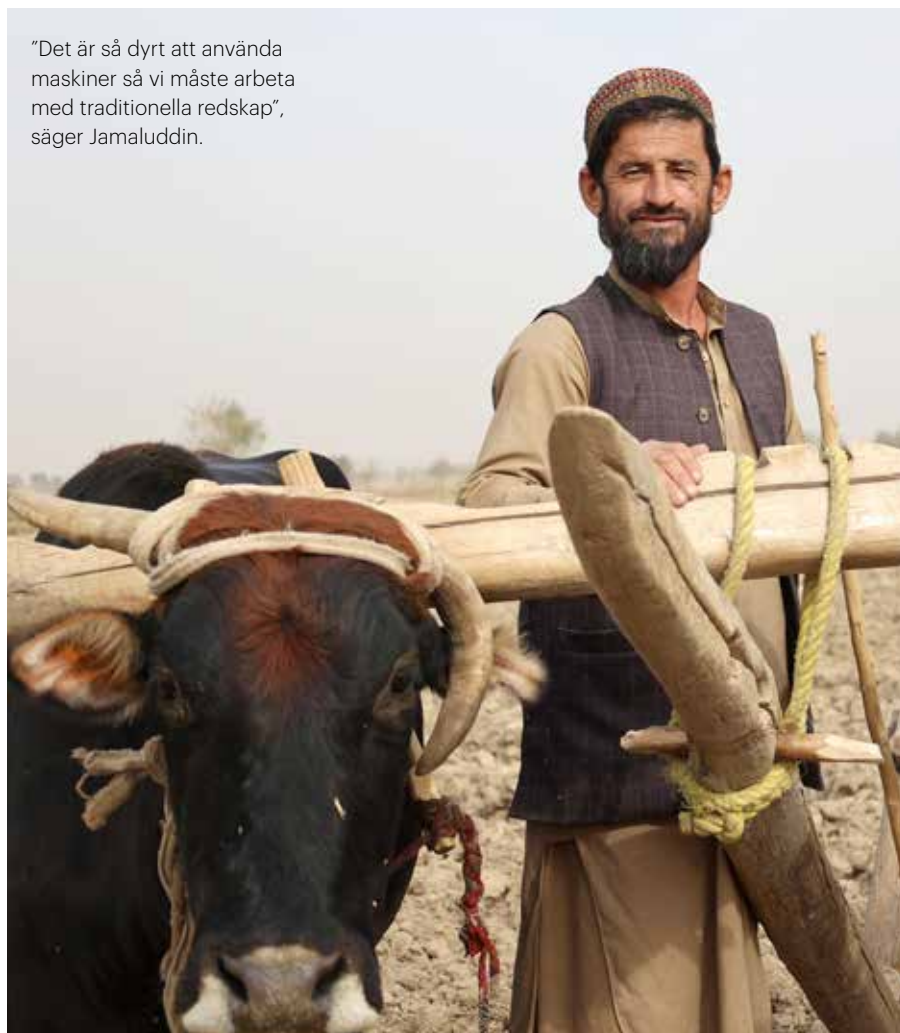
skulle man kunna öka veteproduktionen för att täcka landets behov.

Han tror att det sätt på vilket internationella samfundet har arbetat i Afghanistan under hungerkrisen skulle kunna replikerats i fler länder.

– För första gången, och direkt från start, har vi sett otroligt mycket katastrofhjälp som riktats direkt mot jordbrukssektorn. Om stödet fortsätter kommer det, jämte landets oerhört motståndskraftiga bönder, att bidra till att hungerkrisen inte blir bestående, säger Richard Trenchard och fortsätter:

– Om vi ser framåt är FAO övertygat om att det finns en enorm möjlighet och potential att relativt snabbt ställa om Afghanistans lantbruks- och matproduktionssystem. Vi tror att det går att stänga produktionsgapet mellan tillgång och efterfrågan inom några år och att Afghanistan därmed blir ett land som i huvudsak har sin livsmedelsförsörjning tryggad. ●

”Det är så dyrt att använda maskiner så vi måste arbeta med traditionella redskap”, säger Jamaluddin.

”Ibland arbetar jag extra för att kunna köpa mat”

För några år sedan kunde Jamaluddin odla en mängd olika grödor, men på grund av de senaste årens torka har han bara kunnat odla vete. Skörden är liten jämfört med förr.

Jamaluddin, som bor i provinsen Kunduz, berättar att situationen för bönderna i provinsen är bekymmersam.

– Våra odlingar ger så lite att vi inte ens kan odla tillräckligt för våra egna behov. Foder till boskapen har också blivit väldigt dyrt, de som inte har tillräckligt med mark kan inte odla sitt eget foder. Konstgödningsmedel är också dyrt och talibanstyrets skatteuttag är för stort, de tar tio procent av det vi odlar. Markägaren tar hälften, så det är väldigt lite kvar till oss, berättar Jamaluddin.

För flera år sedan, när vädersituationen var bättre, kunde han odla vete, ris, mungbönor, bönor och andra grödor, men på grund av torkan kan han nu bara odla vete på sina tio tunnland.

– Jag får inte tillräckligt mycket skörd för att lösa problemen med vårt levebröd. Ibland arbetar jag extra som daglönare för att kunna köpa mat, säger Jamaluddin. ●

TEXT & FOTO:

SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

”Vi har inte ätit kött på ett år”

I Baitullah Afghanyars familj har de inte ätit kött på ett år. Deras mat består oftast av grönsaker som de odlar själva.

– Vi lagar mat med till exempel spenat, potatis, tomater och okra. Vi äter samma sorts mat både till frukost, lunch och middag, berättar Baitullah Afghanyar.

Han är 46 år och bor i distriktet Achin i provinsen Nangarhar. Achin var hårt drabbat av den väpnade konflikten under många år. Kriget påverkade också ekonomin, och många av invånarna har inte tillräckligt med mat.

De är 15 personer i Baitullah Afghanyars familj: Hans föräldrar, fru och barn. Förr i tiden hade de boskap så att de kunde få kött, men nu är tiderna sämre. De har en ko och två getter så att de

De 15 medlemmarna i hushållet vid lunchen.

kan få mjölk och ost. De odlar majs och vete. Förr odlade de opium, vilket gav mer inkomster men nu har förbjudits.

– Vi äter kött och ris vid väldigt speciella tillfällen som vid bröllop och religiösa högtider. Men i ärlighetens namn har jag och min familj inte ätit kött på ett år. Vi har inte råd att köpa det.

Nazeema Shinwari, 8 år.

Hans dotter Nazeema Shinwari är åtta år och hon tycker om att äta kött.

– Vi är väldigt fattiga. Vi kan inte ens äta bröd till varje måltid. Det var länge sedan vi åt kött. Min far lovar att vi ska få det, men han kan inte köpa det, säger hon. ●

TEXT & FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI
SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I JALALABAD

Mohammad Safas familj sitter samlade och dricker te med bröd. Det mesta som hamnar på familjens tallrikar odlar de själva.

Egna jordbruket ger mat på bordet

Sällan kött och nästan aldrig frukt. De boende i byn Sayed Ahmad måste ibland skicka barnen till skolan hungriga.

Mohammad Safa är en av byborna i Sayed Ahman, som ligger i provinsen Kunduz. Han berättar att de alla kämpar för att få ett så bra liv som möjligt, men att de har stora problem och aldrig får sina förhoppningar infriade.

Mohammad Safa är bonde och har 20 000 kvadratmeter land att odla på, och en ko så att familjen kan få mjölk sex månader om året.

– Jag har det rätt bra eftersom jag kan få ihop 15 000 afghanis på ett år (omkring 2 200 kronor) och jag har min ko, men det är många familjer i byn som inte har möjlighet att laga riktig mat varje kväll och vars barn får gå hungriga till skolan.

MÅNGA I BYN tjänar ihop till sitt levebröd genom jordbruk, boskapshållning och daglönearbete, men torka, ökande skatter som tas ut av de facto-styret och ökande kostnader på bränsle och jordbruksmaski-

” Vi kan bara äta kött en gång i månaden, ibland inte ens det, och nästan aldrig färsk frukt.

Mohammad Safa

ner har drabbat jordbrukarna som inte kan få ut tillräckligt av sina skördar.

– Jag skördar 700 kilo vete om året och det räcker inte till min familj. Hur ska jag kunna köpa matolja, tvål och andra nödvändigheter? Det är svårt att leva på landsbygden där det inte finns några arbetsmöjligheter.

Han berättar om en vanlig dags måltider:

– Oftast äter vi bröd, te och ibland mjölk till frukost och lunch. Vi har mycket sällan socker. På kvällen lagar vi mat med olja, ofta ris, soppa, potatis, majrovor och grönsaker. Vi kan bara äta kött en gång i månaden, ibland inte ens det, och nästan aldrig färsk frukt.

Afghaner brukar äta tre gånger om dagen. Den viktigaste och bästa måltiden serveras på kvällen. I byn består maten ofta av mjölkprodukter och mat som de själva odlat: pumpa, aubergine, majrovor, potatis, bönor och kikärtor. De flesta afghaner äter bröd till maten.

FESTMAT DUKAS UPP vid de två största religiösa högtiderna, Eid al-Fitr och Eid al-Adha. Andra festtillfällen är till exempel bröllop, som firas stort i Afghanistan med många gäster. De som har det bättre ställt, framför allt i städerna, kan bjuda på många olika rätter. I byarna kan det i stället serveras en enda rätt, en risrätt. ●

TEXT & FOTO: **SAYED QUDRATULLAH ATTAYE**

Sakina Mauluddin med den tunt utkvlade degen, som hon och svägerskan Nargis Barna viker ihop till degknyten som här förbereds inför att ångas. Efter många timmar är middagen klar, Nabisher Tajidin har lagat risrätten qabili palow.

Ingen afghansk fest utan ris

I det afghanska köket märks influenser från Persien, Indien och Turkiet. När det bjuds till fest är rätterna många, och ris är en självklar del av måltiden.

” Vi afghaner tar hand om vår mage.

Nargis Barna

En tiokilos säck med ris står vid spisen, sedan flera timmar har det långkorniga riset sälla legat i blöt. Köket är toppmodernt svenskt men maten som lagas i en Stockholmsförort är traditionellt afghansk.

– Vi afghaner tar hand om vår mage, skrattar Nargis Barna när middagen serveras många timmar senare.

Vid 15-tiden på eftermiddagen är mycket av maten förberedd: Morötterna till risrätten qabili palow är strimlade, löken finhackad. Mandlarna skalade, russinen i en skål. Kryddorna plockas fram. Viktigast är spiskummin, och torkad mald koriander är också vanlig. Nargis och hennes familj tillhör gruppen uzbekier och kommer från provinsen Balkh. De brukar normalt använda fler sorters kryddor.

Spiskummin.

I SIN BRORS KÖK står Nargis och knådar degen till mantu, degknyten med fyllning. Hon har redan finhackat köttet och löken till fyllningen.

På vardagarna lagas inte så här kompli-

cerad mat, men till festliga tillfällen lagas afghansk mat i många timmar.

Medan degen vilar förbereder Nargis såser till mantun: färska tomater som hackas och kokas med kikärtor, och vitlöksyoghurt. Sedan sätter hon igång med rätten banjan borani, som består av aubergine, tomat, vitlök och kryddor.

– Det här är min favorit när jag är i Afghanistan, det är så enkelt och så gott. Vi äter det på somrarna, när det är säsong för aubergine. Aubergine i Afghanistan doftar och smakar jättegott! berättar Nargis lyriskt.

Brodern Nabisher Tajidin ansvarar för risrätten. Bitar av lamm steks först i varm olja, sedan lägger han i omgångar i lök, morötter, kryddor och russin som får puttra ett tag. Därefter läggs riset ner lite i taget, då och då tillsätts lite vatten.

Riset är från Pakistan och av sorten sella, ett långkornigt ris som påminner om jasminris. I Afghanistan lagas ofta pakistanskt ris, eftersom afghanskt ris är så

dyrt. Alla har inte råd att laga mat med ris, i stället är det bröd som är afghaners basföda. Potatis och grönsaker kokas ofta i grytor och äts med bröd. Men till fest är det ris som gäller.

Och för afghaner i Sverige är det också ris som gäller – i stora säckar. Nabisher har startat ett företag som importerar ris, men innan dess brukade han köpa 400 kilo ris åt gången, som fick stå och mogna i garaget.

– Ris är som vin, det blir bättre om man lagrar det, berättar han med ett leende.

NARGIS OCH NABISHERS fru Sakina Mauluddin har rutinerat vikt ihop degknytena runt fyllningen. Ett speciellt matlagingskärlet har tagits fram. Degknytena läggs i flera plan i kärlet. Längst ner kokas vatten, och sedan ångas knytena. Med jämna mellanrum måste lagren skifta plats.

Under väntetiden serveras te, ett mjukt välsmakande grönt te som värdeparet bryggt med lite afghansk saffran och kardemumma. Saffran är dyrt, även i dess hemland, så alla har inte råd att använda det. Men när det används är det i te och bakverk, berättar Nargis.

Mycket mat har lagats den här dagen, helt enligt afghansk tradition – man vet aldrig om det kommer oväntade gäster. ●

TEXT & FOTO: EVA KELLSTRÖM FROSTE

Pakistan ska utvisa 1,7 miljoner afghaner

Pakistan har fattat beslut om att utvisa alla afghaner som befinner sig i landet utan tillstånd, omkring 1,7 miljoner personer. Hundratusentals har hittills lämnat Pakistan och hamnat i temporära flyktingläger där nöden är stor.

Mellan mitten av september och 11 november lämnade över 327 000 afghaner Pakistan, enligt FN:s kontor för samordning av humanitär hjälp, OCHA.

Daniel Endres på OCHA i Afghanistan är bekymrad över situationen och har sagt att de återvändande flyktingarna är i akut behov av humanitär hjälp i form av tak över huvudet, vatten och mat. Han beskriver det som en enorm utmaning, samtidigt som stora antal fortsätter att komma.

– Det är svårt att ta in de här siffrorna. Det har inte hänt förut, inte i den här omfattningen, säger Klas Bjurström, senior strategisk rådgivare på SAK.

DET BERÄKNAS FINNAS omkring tre miljoner internflyktingar sedan tidigare i Afghanistan, i en redan pågående humanitär kris.

– Om det ökas med 1,7 miljoner flyktingar får det enorma konsekvenser. Den humanitära situationen är mycket svår. Det saknas mat, sjukvård, utbildning och vatten för många miljoner människor, säger Klas Bjurström.

Utvisningarna gäller alla utlänningar, men de flesta är afghaner. Omkring fyra miljoner afghaner beräknas finnas i Pakistan, och de har kommit dit under lång tid. Den första stora vågen kom när Sovjet invaderade Afghanistan i slutet av 1979, och därefter har det kommit nya flyktingvågor vid varje regimskifte i Afghanistan. Många av afghanerna i Pakistan är både födda och uppväxta där.

Pakistan vill utvisa alla personer utan giltiga tillstånd inom ett år, och har redan etablerat 49 interneringsläger dit personer förs i väntan på utvisning. Landet får kritik från flera håll för att bryta mot internationell lag och för att trakassera afghaner. FN:s chef för kontoret för mänskliga rättigheter, Volker Türk, uppger att kontoret fått oroande förstahandsuppgifter om

Ett provisoriskt, hastigt uppbyggt flyktingläger i Torkham, nära en av gränspassagera från Pakistan. FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

” Den humanitära situationen är mycket svår.

Klas Bjurström, SAK

godtyckliga utvisningar, förstörelse av hem och tillhörigheter, och utpressning. Han uppmanar Pakistans regering att pausa utvisningarna tills det finns tillförlitliga system på plats för individuella bedömningar enligt internationell lag.

Även Amnesty International kräver att den pakistanska regeringen stoppar massgripandena, massutvisningarna och de utbredda trakasserier, och påminner om landets förpliktelser enligt internationell lag.

Det finns enligt Klas Bjurström sannolikt flera skäl bakom massutvisningen. Ett

är att Pakistan har stora problem med den inhemska talibanrörelsen. Afghanistan anklagas för att ge fristad till pakistanska talibaner. Ett annat skäl kan vara att Pakistan passar på att lägga skulden för sina egna politiska och ekonomiska problem på afghanerna i landet.

SAMTIDIGT, PÅPEKAR Klas Bjurström, har även Iran tillkännagett att afghaner som befinner sig illegalt i Iran ska utvisas. UNHCR bedömer att 7,6 miljoner afghaner befinner sig tillfälligt eller permanent i Iran. Irans inrikesminister Ahmad Vahidi sade i slutet av september att fem miljoner afghaner, som enligt honom levde illegalt i Iran, skulle utvisas. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

BILDEN

HERAT Två kvinnor skördar saffranskrokus på ett fält i Heratprovinsen. Klimatet i denna del av Afghanistan är optimalt för att odla saffran. Åttio procent av dem som arbetar inom saffransproduktion i Heratprovinsen är kvinnor och flickor. Årets skörd beräknas bli nära 40 ton, vilket är dubbelt så mycket som i fjol.

FOTO: MASHAL/XINHUA/TT

Försiktigt kinesiskt engagemang

När väst drog sig ur Afghanistan antog många att det mäktiga grannlandet Kina skulle passa på att skörda de ekonomiska frukterna av maktskiftet. Afghanistan har enorma men till största delen orörda fossila tillgångar samt mineraler.

Det antagandet fick nytt bränsle i början av detta år då kinesiska företag skrev ett flertal potentiellt betydelsefulla kontrakt med talibanstyret om gruvor och oljeutvinning.

Med tanke på den skakiga afghanska ekonomin skulle större ekonomiska investeringar kunna hjälpa afghanerna och samtidigt erbjuda en möjlighet att stabilisera det nya styret.

Men Kinas engagemang i Afghanistan är fortfarande försiktigt. En fråga är om Kina har ett verkligt ekonomiskt intresse eller om ekonomin används för att tjäna Kinas säkerhetsintressen.

I januari i år slöt talibanstyret det största ekonomiska avtalet sedan det tog makten. Avtalet slöts med det kinesiska företaget CAPEIC och gällde att utveckla olje- och gasfält i norra Afghanistan.

Afghanistan har utvunnit gas sedan mitten av 1900-talet. 2010 upptäcktes stora oljefält i norra Afghanistan, som uppskattades rymma 1,8 miljarder fat olja. CAPEIC:s koncession uppskattas handla om 87 miljoner fat, värt sju miljarder dollar vid avtalets signering, mindre än tio procent av oljereserverna.

AFGHANISTANS litiumreserver är av stort intresse för Kina, som har världens största marknad för elfordon och därmed är beroende av litium till batterierna.

I april erbjöd det kinesiska företaget Gochin investeringar på tio miljarder dollar för att utvinna litium. Erbjudandet inkluderade en lång rad infrastrukturprojekt.

Sedan tidigare äger ett kinesiskt konsortium rättigheterna till koppargruvan i Aynak, vilken tros vara världens näst största koppargruva i öppen dager. I maj uppgav Kina att det tänkte påbörja arbetet vid gruvan.

Afghanistans nya styre betraktar överenskommelsen mellan Kina och Pakistan i maj om att utöka den nya Sidenvägen till Afghanistan som det strategiskt viktigaste projektet i det afghansk-kinesiska samarbetet. Men som det ser ut just nu kommer Afghanistan att bara ha en sidoväg och fortsätta vara beroende av Pakistan för att kunna vara en del av den ekonomiska korridoren.

För talibanstyret är kinesiska investeringar lockande. Det är dess största chans att åtminstone delvis fylla förlusten av utländska pengar och nå sitt mål om att vara ekonomiskt självförsörjande. Kina ställer heller inga krav på vad det betraktar som ett lands inre angelägenheter.

Kina har inte erkänt talibanstyret, men har i FN och regionala organisationer uttalat sitt stöd för att det nya

styret ska erkännas och för att häva frysningen av afghanska tillgångar.

Det finns skilda åsikter bland experter om det är ekonomi eller säkerhet som främst ligger bakom Kinas intresse för Afghanistan, men de är eniga om att Kina har två afghanskrelaterade säkerhetsintressen.

Det ena är beväpnade grupper ur folkgruppen uigurer. Kina vill försäkra sig om att grupperna inte kan använda sig av afghanskt territorium för att rekrytera och träna inför attacker inne i Kina.

Det andra är den Islamiska statens gren i Afghanistan, ISKP, som utgör ett hot mot kineser som befinner sig i Afghanistan liksom mot kinesiska projekt och institutioner.

KINAS AVSIKTER fortsätter att vara svåra att tolka, men det är inte omöjligt.

Dess verksamhet i Afghanistan ser ut att vara stor av två skäl: Väst har lämnat, vilket gett utrymme till andra aktörer, och det råder relativt mycket fred, vilket gör det enklare att göra affärer. Men det innebär inte att Kina kommer att investera lika mycket som USA gjorde.

”

Kina bygger inflytande, men på ett annat sätt än USA.

Engagemang i Afghanistan

Det kinesiska konsortiets byggnader vid området Mes Aynak. Där finns en av världens största kopparfyndigheter, som det kinesiska företaget äger rättigheterna till, men också en antik buddistisk stad som har grävts ut ur bergstopparna.

FOTO: WAKIL KOHSAR AFP/TT

Det finns inget som tyder på att Afghanistan har stigit så mycket på Kinas prioritetslista. Grannlandet Pakistan är fortfarande politiskt och ekonomiskt viktigare, med sin kust mot Indiska Oceanen.

Samtidigt behöver Kinas engagemang ses i sammanhanget av landets långsiktiga strategi att säkra tillgång till strategiska resurser, och dess rivalitet med USA. Det finns ett inslag av att bygga inflytande, trots påståenden om Kinas icke-existerande utrikespolitik och ointresse av inflytandesfärer. Kina bygger inflytande, men på ett annat sätt än USA.

Afghanistan är inte en ointressant pjäs på det schackbrädet. Det är ett grannland, och dess naturresurser innebär en potential på lång sikt för kinesiska företag, både privata och statsägda. Politiskt kan det vara attraktivt för Kina att vara den största spelaren i landet, efter Sovjets och USA:s/Natos/EU:s misslyckanden.

Det är dock svårt att redan nu, två år efter maktskiftet, säga om Kina och dess företag har börjat arbeta på riktigt. Även om förutsättningarna förbättrats när kriget tagit slut, är arbetstakten inte särskilt snabb.

De stora projekten kommer att ta årtal innan de är

verklighet, innan dess kommer de inte att ge så mycket inkomst till Afghanistan.

FÖR DE AFGHANER som hoppas på en ekonomisk lättnad i den djupa humanitära och ekonomiska kris som plågar landet kan dock vilken investering som helst vara positiv, eftersom de inte har så många alternativ.

Det är fortfarande oklart om Kina har verkliga ekonomiska intressen eller använder dem för att påverka talibanstyrets säkerhetsarbete. Balansen mellan ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen kan skifta beroende på vad som händer globalt eller regionalt. De följande månaderna och åren kommer att utvisa om det kommer att utvecklas stora utvinningsindustrier. Oavsett hur det går behöver några av de större projekten bli verklighet. Annars kan Kina komma att förlora ansiktet, i Afghanistan och i regionen. ●

THOMAS RUTTIG

AFGHANISTAN ANALYSTS NETWORK

ÖVERSÄTTNING OCH BEARBETNING:

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Artikeln är en förkortad version av rapporten *Chinese investments in Afghanistan: Strategic economic move or incentive for the Emirate?* publicerad på Afghanistan Analysts Network.

”Mina roller talar från samhällets hjärta”

Den afghanska skådespelaren Leena Alam gillar realistiska roller som berättar sanningen om samhället.

– Jag har alltid spelat roller som talar från hjärtat av samhället, som berättar om kvinnors smärta och lidande, och om deras dagliga liv. Starka, realistiska roller, berättar hon.

Leena Alam var juryns ordförande under Sama International Film Festival i Nacka i höstas.

Leena Alams familj lämnade Afghanistan 1991 under inbördeskriget och hennes första roller gjorde hon i USA. 2007 återvände Leena Alam till Afghanistan där hon spelat i flera filmer och tv-serier. Men nu bor hon i USA och har inte varit i Afghanistan sedan 2017.

Hur var det att vara skådespelare i Afghanistan?

– Det var väldigt svårt, särskilt för kvinnor. Föreställ dig att vara skådespelerska i ett uppenbart konservativt samhälle där kvinnor inte är tillåtna på många platser. Det ses inte som ett yrke. Jag tycker inte om att säga det men det är sanningen: Många ser kvinnliga skådespelare som prostituerade.

LEENA ALAM har spelat starka kvinnor som bryter tabun.

– Jag letar alltid efter karaktärer som har något att säga, oavsett hur svårt eller förbjudet det är. Vi måste fortsätta för det är så mycket som inte har sagts än.

Afghansk film var på rätt väg innan talibanerna tog makten, tycker hon. En ny kreativ generation växte fram.

– Vi gjorde framsteg. Trots svårigheter med finansiering kämpade människor hårt, redo för världens scener och för att tävla på festivaler. Och vi gjorde det också. Om vi bara hade fått chansen hade vi kunnat göra det ännu bättre. ●

TEXT & FOTO: **EVA KELLSTRÖM FROSTE**

Den afghanske filmskaparen Mohsen Hossaini arbetar med animation. Bilden är ur hans film *Earthquake*, som handlar om en 11-årig flicka som tvingas gifta sig med en äldre man.

”Fantasin kan skapa frihet”

Med fantasins hjälp berättar filmskaparen Mohsen Hossaini återkommande om krig, migration och Kabul. Han har levt en stor del av sitt liv i exil, men hans korta animerade filmer utspelar sig alltid i ursprungslandet Afghanistan.

– Jag tror att en konstnär måste berätta om ett litet område på ett språk som hela världen förstår. Krig är universellt, kvinnors rättigheter är universellt. Krig är alltid involverat i mina filmer. Det är det viktigaste som människor kan förhindra, men de gör inte det, säger Mohsen Hossaini.

Mohsen Hossaini.

Han var en av deltagarna på Sama International Film Festival i Nacka i höstas, där flera afghanska filmer visades, bland annat hans senaste kortfilm *Earthquake* där en 11-årig flicka tvingas gifta sig med en äldre man.

FILMEN BLANDAR verklighet med saga. För omkring 15 år sedan läste Mohsen Hossaini i afghanska tidningar om en pappa som fick en ko i utbyte mot sin lilla dotter. Den nyheten fastnade i hans hjärna och var alltid med honom, han ville berätta den i någon form.

– Då kom jag ihåg en saga som min mor berättade. Så jag började fantisera. Hur kan den lilla flickan bli fri från äktenskapet? Jag hade inget hopp till

människor, jag tror inte att flickors situation kommer att lösas av människor i Afghanistan, de kan inte påverka situationen. Då tvingas jag ta till fantasin för att skapa frihet.

Han har sedan barnsben varit intresserad av bild och utbildade sig inom film. Men det är inte bara på grund av det konstnärliga uttrycket som han valt animation.

– Animationen ger dig möjlighet att skapa något som inte existerar, den ger dig fantasins kraft.

ATT LEVA I EXIL är det han är van vid. Där hans hjärta går, där går han, säger han. Senast han var i Afghanistan var 2015. När han tänker på Afghanistan känns det som ett ben i hans hals, beskriver han:

– Jag kan inte spotta ut det, jag kan inte trycka ner det.

Exil är hans första tema, det andra är krig.

– Så länge jag kommer ihåg har det alltid varit krig. Allt som jag minns från min barndom var krig.

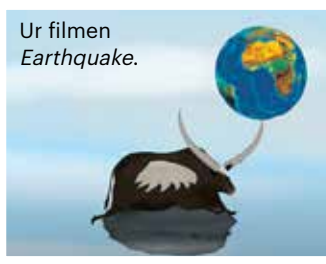
Ett tredje tema är Kabuls gator.

– De är en symbol. På Kabuls gator ser du människors liv, du ser deras glädje och deras sorg, du ser det komplexa och det enkla. Jag tror att varje person som dör i

Afghanistan begravs med en roman. Jag försöker berätta en del av de berättelserna.

Flera av Mohsen Hossainis filmer går att se på Youtube, till exempel hans första film *Shelter* och hans senaste, *Earthquake*. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Ur filmen *Earthquake*.

ANDREAS HAR ORDET

Cricket och sjukvård i flyktinglägret

När vi närmar oss gränsen ser vi det plötsligt – lägret med tusentals tält som brer ut sig över ett stort dammig fält inramat av karga bergskullar. Afghaner som varit flyktingar i Pakistan men nu förvisats tillbaka till Afghanistan står och köar för att registrera sig. Jag ser kvinnor som släpar på vattendunkar och tvättkläder, smutsiga barn som med jutesäckar på ryggen plockar skräp för att ha något att kunna göra upp eld med till matlagning och värme. En samling män lastar möbler och bytten på en redan överfull lastbil – ytterligare några familjer ska nu bege sig mot sina gamla hemtrakter i Afghanistan

SAK HAR FUNNITS på plats sedan dag två med sjukvård och sanitetsinsatser. När jag går in på vår klinik blir jag imponerad. Medicinskåpen är välfyllda och kliniken är utrustad med allt som kan tänkas behövas. Personalen jobbar i skift för att kunna hålla öppet dygnet runt. De senaste tre dygnen har barnmorskorna hjälpt sex barn att komma till världen. Andra kvinnor har inte haft samma tur och fött redan vid gränsen, får jag höra.

Dagen innan jag kom till lägret hade vår personal dragit ihop till en cricketmatch. Det råder en känsla av stolthet bland personalen, de ser direkt vilken betydelse deras insats har.

Utanför kliniken möts jag av barn som springer omkring och leker, och hör några av dem prata det pakistanska språket urdu. För flera som

nu tvingats korsa gränsen till Afghanistan är det första gången de är i landet. Deras familjer har sedan generationer etablerat sig i Pakistan, drivit småföretag, investerat i hus, skickat både döttrar

och söner till skolan. För andra var det inte allt för länge sedan de korsade gränsen åt andra hållet, efter talibanövertagandet.

” Medicinskåpen är välfyllda och kliniken är utrustad med allt som kan tänkas behövas.

av fattigdom. Jag möter en ung man med en familj på åtta personer som berättar att de inte kan ta sig tillbaka till sin hemprovins. Den lilla bit mark som släkten äger kommer inte att räcka till alla.

Oavsett vilken provins de återvändande väljer så lär det belasta de redan ansträngda lokalsamhällena. Jobben är få, marken räcker inte till och samhällsservicen går redan på knäna. Sten läggs på börda med risk för konflikt och osämja. Därför är det viktigt att aktörer, precis som SAK, agerar såväl i den omedelbara akuta situationen i flyktinglägren som långsiktigt när det gäller att stötta de mottagande lokalsamhällena. ●

Andreas Stefansson
Generalsekreterare, SAK

FOTO: MALIN HOELSTAD/SAK

FOTO: CAJSA WIKSTRÖM

TRE POSITIVA NYA INTRYCK AV KABUL

1 Gatorna är renare. Det sågs bero på den nye borgmästaren som ska vara angelägen om en ren stad.

2 Vissa kvarter är mer tillgängliga. Man har plockat bort en del av sprängvallarna.

3 Det är något mindre trafik än för några år sedan. Dock är detta ett resultat av en tråkig trend: försämrad ekonomi och större armod.

”Te och kaffe ger mina kolleger ny energi”

Mir Aqa, 56, har serverat förfriskningar på SAKs huvudkontor sedan 1987, ända sedan huvudkontoret låg i Peshawar och inte som nu, i Kabul.

Vad är bäst med jobbet?

– Det bästa är att arbeta på SAK, men för att vara mer specifik: det gör mig lycklig att serva teamet som hjälper de fattiga i Afghanistan. Mina kolleger blir trötta under dagen, att servera dem en kopp kaffe eller te hjälper dem att återfå energin och fortsätta sitt viktiga arbete för en god sak. Det gör att jag verkligen känner att mitt arbete spelar en roll i att hjälpa Afghanistan.

Hej medarbetare!

Vad går ditt arbete ut på?

– Först och främst att servera kaffe och te till kollegerna på kontoret. Varje morgon fyller jag alla termosar med varmt vatten och ställer ut dem i korridorerna, och jag diskar alla koppar. Det arbetet gör jag flera gånger om dagen. Det är vad jag är anställd för, men jag brukar också kopiera dokument och se till att de kommer till rätt personer, till exempel för signering. Vi brukade ha mycket möten och workshops som innebär mer arbete för mig och då jag också serverade kakor och matiga tilltugg, men efter krisen i somras är det inte lika mycket sådant.

FOTO: HAJI MOHAMMAD

Mir Aqa har serverat te till kollegerna på SAK i över 35 år.

– Eftersom vårt kontor är långt ifrån marknader och affärer brukar jag också se till att det finns snacks och drycker tillgängliga för kollegerna.
Vad tycker du om ditt jobb?
 – Jag känner mig lyckligt lotad som kunnat arbeta på SAK så länge. Jag trivs verkligen. Förutom att jobbet innebär att

vara en del av teamet som hjälper det afghanska folket har det också gjort det möjligt för mig att spara ihop till ett hus. Min familj på sju personer bor nu under det tak som byggts tack vare lönen från SAK. ●

MASIH QUDRATZAI
 KOMMUNIKATÖR PÅ SAKS
 HUVUDKONTOR I KABUL

SAK stöttar flyktingar med sjukvård och vatten

Hundratusentals afghaner har tvingats lämna Pakistan och hamnat i flyktingläger i Afghanistan. SAK var snabbt på plats och har inlett en insats med sjukvård, mat, vatten och tak över huvudet i Torkham.

Torkham ligger i den östra delen av provinsen Nangarhar, vid en av gränspassagera till Pakistan.

Kainat, 8 år, blev nyligen utvisad tillsammans med sin familj och är en av dem som bor i flyktinglägret. Hon träffade en av SAKs läkare på det mobila sjukvårdscenret och fick medicin, rent vatten och ett hygienkit.

Hon berättar att deras familj bott i Lahore i Pakistan de senaste 16 åren.

– Soldaterna trakasserade oss och förstörde vårt hus. Vi har varit här i Torkham en vecka. Jag är glad att jag fått hjälp av en läkare nu. För några dagar sedan fanns ingen klinik här och det var en svår situation. Nu behöver vi tak över huvudet och utbildning. Jag vill bli läkare. Jag vill aldrig mer tvingas flytta till ett annat land, säger Kainat.

Kabulai Bashari arbetar normalt som barnmorska på SAKs klinik i Mandool i

Kainat, 8 år, träffar en av SAKs läkare i flyktinglägret.

Nuristan, men har skickats till flyktinglägret. Hon har under två dagar tagit hand om 65 patienter och bistått fyra kvinnor vid deras förlossningar, som alla gick bra. Situationen för gravida kvinnor i flyktinglägren är mycket svår.

– Stödet från SAK är livsavgörande i dessa svåra tider. Vi har fått information

om att flera kvinnor behövt föda barn utomhus under de senaste dagarna. Om vårt sjukvårdscenret inte hade funnits skulle flera kvinnor riskera att dö när de föder barn. Jag är väldigt stolt över att kunna hjälpa mina afghanska medsystrar, säger Kabulai Bashari. ●

TEXT OCH FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

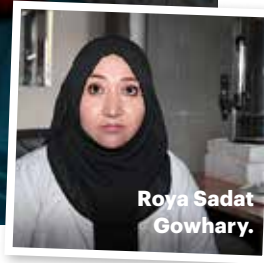
Barnmorskan Kabulai Bashari undersöker en gravid kvinna.

SAK förser människorna i flyktinglägret med rent vatten.

Bibi Mina får vård för undernäring på SAKs sjukhus i Wardak.

Roya Sadat Gowhary.

Mat, lek och träning för undernärda barn

Bibi Mina är sju månader gammal och en av patienterna på avdelningen för undernäring på SAKs sjukhus i Wardak.

För två år sedan märktes en markant ökning av antalet undernärda barn. Samtidigt kämpade sjukhuset med att fortsätta sin verksamhet på grund av problemen att få in pengar i landet efter talibanernas maktövertagande. Maktskiftet och dess konsekvenser var en starkt bidragande orsak till den ökande svälten.

Sjuksköterskan Roya Sadat Gowhary berättar att de har sett en liten ökning av antalet undernärda barn som kommer till sjukhuset, men att situationen på sjukhuset är mycket bättre nu jämfört med för två år sedan.

– Allt funkar som det ska. På avdelningen för undernärda finns allt som behövs: utrustning, mediciner, mat och näringsrik kost, säger hon.

DE BARN SOM ÄR lindrigt akut undernärda är dagpatienter och får komma tillbaka en gång i veckan för att få hem näringsrik kost tills de mår bra. De barn som är allvarligt undernärda skrivs in på vårdavdelningen.

– De får sjukvård, mediciner, mjölk och

mat. Många av dem mår psykiskt dåligt, så vi tar dem till ett lekrum med leksaker och vi hjälper dem att bli gladare. De är här tills de är tillräckligt friska för att skrivas ut, berättar Roya Sadat Gowhary.

– Ibland tar vi hand om barn som är så svaga att de inte kan gå. Då får de också träning, säger hon.

BIBI MINA HAR varit på sjukhuset i en vecka och mår redan bättre, enligt hennes mamma som inte vill uppges sitt namn. Hon har tio barn. Flickan vägde 5 kilo när hon skrevs in och har gått upp ett halvt kilo sedan dess.

– Vi har fått mat, mjölk och medicinsk behandling. Bibi Mina blir friskare för varje dag. Läkaren bestämmer när vi får åka hem. Jag vet inte hur det ska

bli i framtiden, men jag är hoppfull för mitt barns skull.

En jämförelse mellan första halvåret 2021, 2022 och 2023 visade en kraftig ökning av undernärda barn som söker vård 2022 i provinsen Wardak, där SAK ansvarar för all sjukvård. 2023 har antalet minskat något men är fortfarande högre än första halvåret 2021. ●

TEXT & FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

SAKs solceller.

FOTO: SAK

Solceller spar el och klimat

För klimatets skull och för att minska trycket på den allmänna elanvändningen har SAK installerat solenergi på huvudkontoret i Kabul. Systemet kan producera 200 kilowatt.

– Det här projektet har kapacitet att förse Kabulkontoret med all energi vi behöver under de närmaste 30 åren, säger Abdullah Shirzad, solenergiexpert på SAK.

FOTO: SAK

40 kvinnor deltar i sparlånekassan i distriktet Aqcha.

80 deltar i nya sparlånekassor

40 kvinnor och 40 män deltar i de sparlånekassor som SAK startat i provinsen Jowzjan, med finansiering från EU. I sparlånekassorna kan deltagarna spara och låna pengar för att kunna investera dem så att deltagarna kan säkra sin försörjning.

– Pengarna kommer att hjälpa deltagarna att köpa djur, eller starta egna företag. Det här hjälper dem att lösa sina ekonomiska problem, utifrån sina egna idéer, berättar Maryam som är kassör.

14142

BARN med akut eller allvarligt akut undernäring togs emot på SAKs kliniker i Wardak första halvåret 2023.

Läraren Sher Shah och Atiqa tränar punktskrift, braille.

FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

Hemundervisning ger utsatta

Atiqa kan inte gå till skolan på grund av sin synnedsättning. I stället kommer skolan hem till henne. SAK har anställt speciallärare som sedan några år åker ut till avlägset belägna områden för att utbilda barn med funktionsnedsättningar, så att de efter en förberedande utbildning kan börja i en vanlig skola.

ZABIHULLAH SHINWARI SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I JALALABAD
SAYED QUDRATULLAH ATTAYE SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I TALOQAN

ATIQA ÄR BARA FEM ÅR men har redan fått hemundervisning i ett år. Hon bor i byn Merza Khel i provinsen Nangargar.

– Jag tycker jättemycket om att studera. Jag älskar att lära mig braille (punktskrift), säger hon.

Hon har lärt sig mycket under det första året, som att skriva bokstäver och siffror.

– Mina två äldre bröder fick också sin grundutbildning genom SAKs hemundervisning. Nu går de i fjärde klass i en av de statliga skolorna. Jag vill följa i deras fotspår och också fortsätta i den vanliga sko-

lan. Jag vill bli läkare för att kunna hjälpa barn med funktionsnedsättningar, berättar Atiqa.

MOHAMMAD IBRAHIM QURAIHI är en av de bröderna. Han kunde börja i en statlig skola efter att ha avslutat grundutbildningen i SAKs förberedande undervisning i hemmet. Mohammad är nu den bästa eleven i sin klass.

– Jag var väldigt orolig för min framtid när jag var liten. Jag var rädd att jag skulle få leva ett liv isolerad, exkluderad från

samhället. Men hemundervisningen förändrade mitt liv. Jag hoppas kunna tjäna mitt land, lika bra som andra.

ATIQAS LÄRARE Sher Shah, som också undervisade hennes bröder, berättar att de arbetar med att förändra attityderna mot personer med funktionsnedsättningar.

– I början av vårt arbete oroar sig barn med funktionsnedsättningar och deras föräldrar inför framtiden. Föräldrarna trodde att barnen kommer att vara beroende av andra människor resten av livet. Vi gör dem medvetna om att en funktionsnedsättning inte behöver vara ett hinder för en bra framtid.

– Jag känner stolthet över att arbeta med barn med funktionsnedsättningar. De här barnen är mycket intelligenta och de lär sig snabbt. Jag är säker på att de kommer att få en fin framtid, säger Sher Shah.

Specialläraren Zainab Zahid arbetar i byn Penganian i provinsen Takhar. Situatio-

FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

Souria har lärt sig teckenspråk.

FOTO: SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

Zainab Zahid är speciallärare och ser resultat av sin undervisning.

FOTO: SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

”Jag tycker jättemycket om att studera”, säger Atiq.

barn framtidshopp

” Jag känner mig hoppfull inför att kunna fortsätta studierna hemma och sedan börja på en vanlig skola.

Souria Bek, 12 år

nen för barn med funktionsnedsättningar var tidigare mycket dålig. De kunde inte läsa eller skriva, inte kommunicera och inte sköta sin hygien ordentligt.

– Mina studenter har utvecklats väldigt mycket när det handlar om att läsa, skriva och teckna. De är ivriga att lära sig på lektionerna, och deras hygien har förbättrats betydligt, berättar Zainab.

HON FÖRBEREDER individuella planer för varje barn och undervisar dem i bland annat teckenspråk, talterapi och teckning.

Souria Bek, 12 år, är en av dem i byn Pengania som får hemundervisning. Hon har en hörselnedsättning.

– Jag känner mig hoppfull inför att kunna fortsätta studierna hemma och sedan börja på en vanlig skola. Jag vill gå på universitet och utbilda mig till lärare, berättar hon.

I BÖRJAN VAR DET många sociala hinder för att inleda hemundervisningen i provinserna. En del föräldrar var skeptiska till att barnen skulle kunna lära sig något och var ovilliga att välkomna lärarna i sina hem. Men efter några år har attityderna förändrats. Föräldrarna har sett resultaten och började känna hopp. Sourias pappa Azizbek var en av de skeptiska.

– Jag trodde inte att jag skulle se någon förändring, men nu tror jag att mina barn kan få en bra framtid. Jag ser att Souria kan skriva och läsa några meningar, och hon tar hand om sin hygien. Hon kan också kommunicera med oss i familjen, säger Azizbek. ●

SAKs UTVECKLINGSMODELL

FOTO: KAISA WAAGHALS

Farid Jamshid och Farid Rabani tränar förståelse av rumslighet och logik.

Målet är att bli del av samhället

Inom ramen för SAKs program för personer med funktionsnedsättningar har SAK anställt speciallärare som åker hem till familjer där det finns barn med funktionsnedsättningar.

SAK bedriver redan sedan många år förberedande utbildning för barn med funktionsnedsättningar, både fysiska och kognitiva. Målet är att barnen efter den förberedande skolan ska kunna integreras i vanliga skolor, så att de får möjlighet att bli en del av samhället och kunna försörja sig själva.

Men barn i avlägset belägna områden hade svårt att kunna ta del av den förberedande undervisningen i SAKs lokaler, och därför fattades beslut 2020 om att anställa lärare som kunde bedriva hemundervisning.

Personer med funktionsnedsättning är bland de allra fattigaste och mest socialt utsatta i Afghanistan. SAKs arbete visar att stöd som utbildning skapar nya möjligheter, och att attityderna förändras.

2969 BARN med funktionsnedsättningar, 1 151 **FLICKOR** och 1 818 **POJKAR**, får just nu förberedande utbildning av SAK.

1156 av dem, 467 **FLICKOR** och 689 **POJKAR**, får hemundervisning.

523 BARN har hittills i år kunnat gå vidare till vanlig skola.

80 BARN har kunnat börja direkt i vanlig skola efter att ha fått olika sorters stöd från SAK

I de brokiga mötena växer engagemanget

Som ny på SAK och inkastad på både Bokmässan och Världens Barn, har jag på kort tid fått uppleva det hängivna och outtröttliga engagemang som går genom organisationen som en röd tråd. På Bokmässan i Göteborg kändes det nästan lite trångt i vår åtta kvadratmeter stora monter, när det hela tiden dök upp fler och fler engagerade. Unga, gamla, svenskar, afghaner, kvinnor och män, en salig blandning av människor som alla brinner för SAK.

DET SKRAMLADES PENGAR för Världens Barn, såldes saffran till förmån för SAK, producerat av kvinnor i Herat, och delades ut foldrar och tidningar till höger och vänster. I denna nästan kaosliknande miljö, inser jag att det är precis det här engagemang handlar om. Att förenas kring något man brinner för, få känna en gemenskap och inspirera andra till engagemang.

I Sverige driver vi en kamp för att göra arbetet i Afghanistan möjligt på sikt. Det bistånd som en

gång i tiden för många var en självklarhet, är idag ifrågasatt. Att stå upp för SAK, vår verksamhet och det afghanska folket i en svår tid, är att ta ställning för att utvecklingsbistånd faktiskt gör en reell skillnad. Du behövs i denna kamp.

” Det bistånd som en gång i tiden för många var en självklarhet, är idag ifrågasatt.

och hopp i varandra. För att göra det behöver vi ta alla tillfällen vi kan för att träffas och känna gemenskap. Jag vill därför puffa för vårt kommande årsmöte den 25 maj 2024. Ett gyllene tillfälle för hela medlemsrörelsen att samlas och besluta vart denna fantastiska organisation ska ta vägen. Hoppas vi ses där! ●

REBEKAH KREBS
FÖRENINGSHANDLÄGGARE

FOTO: BEATRICE SKOGLUND

Åsne Seierstad signerar sin bok *Afghanerna* i SAKs monter på Globala torget.

FOTO: BEATRICE SKOGLUND

Populär tradition på Bokmässan, den afghanska frukosten.

FOTO: LAURA LINDHOLM

SAKs monter på Bokmässan med Tomas Jansson, Rebekah Krebs, Linnéa Larsson och Staffan Myrhage.

Författarsamtal och föreläsningar på årets bokmessa

SAKs deltagande på Bokmässan bjöd på författarsamtal, frukost, föreläsning och mingel i montern.

SAK deltog på Globala torget på Bokmässan i Göteborg, som vanligt både med anställda från SAK i Stockholm och med ideellt engagerade från lokalföreningen i Göteborg.

Lokalföreningen bjöd bland annat på afghansk frukost, en populär tradition på Bokmässan, och bemannade montern med information om SAK. Henrik Herber, chef för biståndsenheten på SAK, föreläste om hur det funkar för SAK att verka i dagens Afghanistan. Han ledde också ett författarsamtal med Åsne Seierstad om hennes bok *Afghanerna*. Den skildrar tre människooöden i Afghanistan före och efter talibanernas återkomst, och är baserad på Åsne Seierstads intervjuer med de tre huvudpersonerna.

Föreläsningen och författarsamtalet kan ses på Globala torgets youtube-kanal.

Snabba beslut krävdes för SAKs framtida arbete

Omtumlande. Så sammanfattar SAKs ordförande Azadeh Rojhan tiden efter talibanernas maktövertagande. Efter hotet mot organisationen i somras har styrelsen behövt träffas ofta för att kunna fatta snabba beslut för SAKs fortsatta verksamhet i Afghanistan.

– Det har varit en väldigt omtumlande tid, för SAK och inte minst för det afghanska folket. Alla nya påbud och förändringar har så klart haft påverkan på vårt arbete på plats och krävt mer av oss som organisation. Vi finns där för det afghanska folket för att vi tror att vi kan bidra till ett annat Afghanistan, därför är det också viktigt att fortsätta vara verksamma och bidra till förbättringar, säger Azadeh Rojhan.

Den 11 juli utfärdade de facto-styret i Afghanistan ett direktiv som stoppade ”alla Sveriges verksamheter i Afghanistan”, som en reaktion på koranbränningarna. Det visade sig syfta på SAKs verksamhet. Styrelsen träffades på flera extrainsatta möten för att vara uppdaterad om läget och avgöra vad som behövde göras.

– När det är tuffa tider och situationer som vi inte rör över handlar det om att fatta de beslut som behövs för att vi ska kunna komma vidare.

Styrelsen fattade beslut om att inleda en

process med att byta namn i Afghanistan, eftersom ”Swedish” i namnet visade sig vara ett stort hinder för att fortsätta.

Har du fått några reaktioner från medlemsrörelsen på namnbytet?

– Min uppfattning är att det tagits emot väl, medlemmarna har förstått situationen och har stor respekt och förståelse för att vi verkar i en kontext som vi inte rör över. Vi i styrelsen är tacksamma över att vi har en så erfaren och klok medlemskår som verkligen vill sätta det afghanska folkets bästa i första rummet.

– Det finns många frågor men få svar, det är inte vi som styr över den verklighet som vi måste förhålla oss till.

Hur ser du på situationen just nu?

– Det är en situation som ändras, eller kan ändras, hela tiden. Det finns inget normalläge. Vi behöver fundera mer på hur vi som organisation kan stärkas och ändra arbetsmetoder så att vi kan hantera detta. Det är där vi som styrelse befinner oss.

– SAK har funnits i Afghanistan i över 40 år och vi har behövt anpassa oss efter omvälvande förändringar förut. Varje gång har vi behövt hitta vår väg framåt, och lyckats med det, annars hade vi inte funnits kvar. Det kommer vi att göra nu med, även om vi inte har alla svar än, säger Azadeh Rojhan. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Azadeh Rojhan.

FOTO: OLA JACOBSEN

2557

kronor samlade medlemmar från SAK **SKÅNE** in till Världens Barn på Arenan i Lund i oktober, när Lugis handbollsdamer spelade mot Skövde och herrarna mot Kristianstad. En gospelkör från Helgeandskyrkan uppträdde före matchen för att uppmärksamma insamlingen.

Nominera till SAKs styrelse

Valberedningen uppmuntrar alla lokalföreningar och medlemmar att senast 1 februari 2024 komma in med nomineringar (förslag) till följande poster: ordinarie ledamöter, suppleanter, föreningsrevisorer och revisorssuppleanter. Vi ser gärna att de nominerade har tidigare erfarenhet av styrelsearbete.

Din nominering ska innehålla för- och efternamn och personernas kontaktuppgifter. Nomineringen ska också innehålla en motivering. Den nominerade ska också vara informerad om att du nominerar personen.

Skicka nomineringen till valberedningens ordförande Lena Asplund senast den 1 februari 2024 på lena.asplund@gmail.com. Ring 070-240 55 02 om du önskar ytterligare information.

Kallelse: Välkommen till SAKs årsmöteshelg 24–26 maj 2024

DATUM: 24–26 maj.

TID: Årsmötet hålls lördagen 25 maj. Söndagen 26 maj ägnas åt en gemensam aktivitet, mer information kommer. Helgen slutar efter lunch.

PLATS: Stockholm, Bosön.

SISTA ANMÄLNINGS-

DAG: 29 mars 2024.

Anmäl dig senast 29 mars!

I år kommer årsmötet att hållas fysiskt i Stockholm, Bosön, med möjlighet att vara med digitalt på årsmötesdelen. Vi kommer att hålla till på Riksidrottsförbundets anläggning. Anmälan öppnar i januari, så håll utkik!

● Varje medlem har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på årsmötet.

● Enligt SAKs stadgar krävs att man varit medlem i minst ett år vid tidpunkten för årsmötet och erlagt medlemsavgift föregående och pågående verksamhetsår för att man ska ha rösträtt. Det vill säga att du ska ha betalt medlemsavgiften för föregående år före 25 maj 2023 och för nuvarande år före den 25 maj 2024, samt

anmält dig till årsmötet före den 29 mars 2024.

● Medlem, liksom lokalförening har rätt att lämna motioner till årsmötet. Motioner ska ha inkommit till info@sak.se senast 29 mars 2024.

● Årsmöteshandlingar kommer att finnas på www.sak.se/arsmote från och med 26 april 2024.

”Allting i världen är sammankopplat”

Alborz Rafigh, 36 år, har alltid varit intresserad av Afghanistan. När han flyttade till Uppsala kändes det som en självklarhet att engagera sig i styrelsearbetet i lokalföreningen.

Berätta lite om dig själv!

– Jag kom till Sverige från Iran 2002, när jag var 15 år. Först bodde vi i Hofors, sedan flyttade familjen till Uppsala. Jag har studerat internationell kris- och konflikt-hantering i Umeå och Sollefteå och sedan flyttade jag tillbaka till Uppsala. Jag är egenföretagare och jobbar med e-handel.

Vad fick dig att bli medlem i SAK?

– Jag kom i kontakt med SAK omkring 2010 då jag fick vänner som var engagerade. Jag hade vänner från Afghanistan och jag jobbade med ensamkommande, en del var från Afghanistan. Det imponerade på mig att de flesta av SAKs anställda är afghaner. Det är en organisation som verkligen arbetar för Afghanistan.

Varför är du intresserad av Afghanistan?

– Jag har alltid velat veta mer om Afghanistan, sedan uppväxten i Iran. Grannländerna Afghanistan och Iran har mycket gemensamt, språk, religion, kultur och historia, och samtidigt är det två olika länder. Jag såg också hur orättvist och illa afghaner i Iran blev behandlade och undrade varför. När jag kom till Sverige fick jag veta vad landet genomgått, folkets lidande. Det är svårt att föreställa sig generation efter generation som lever med krig. Hur orkar de?

Alborz Rafigh har alltid intresserat sig för Afghanistan, som var hans grannland när han växte upp i Iran. FOTO: PRIVAT

Vad får dig att fortsätta engagera dig?

– Ibland kan situationen se väldigt dystert ut, men jag ser att SAK gör skillnad och det är min drivkraft.

Hur påverkas du av utvecklingen nu?

– Allting i världen är sammankopplat. När jag utför en aktion får det en reaktion. Då gäller det för mig: Vilken aktion utför jag? Jag har förhoppningar för afghanerna framöver, utan hopp om förbättring skul-

le ingenting fungera, då skulle man inte ta steget.

Vad har ni på gång i Uppsala?

– Vi deltar på julmarknaden Schysst jul, och så arrangerar vi föreläsningar ibland, senast tillsammans med Utrikespolitiska föreningen i Uppsala och Läkare utan gränser. Då föreläste SAKs Sverigechef Anna Ek. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

ALBORZ TRE TIPS FÖR ATT NÅ UNGA

1 MÖT UNGA Ha återkommande föreläsningar för skolor: gymnasier och universitet. I Umeå visste studenterna inte vad SAK var. SAK gör ett jättebra jobb, men det syns inte så mycket. Det är synd.

2 VAR SYNLIGA Ha utåtriktade aktiviteter som är anpassade efter målgruppen.

3 INVESTERA Jag minns reklamfilmen ”Otänk-bart här, vardag i Afghanistan” från SAK. Den berörde mig mycket. Använd ny teknik. De unga är på sociala medier som Instagram, Tiktok och Facebook. Vi borde kunna nå fler genom dem.

PÅ GÅNG

SAK-RAPPORT

13/12 Klas Bjurström från SAK uppdaterar om läget för SAK och Afghanistan.

TID: 18.00–18.45.

PLATS: Zoom, mötes-ID 85710125727.

KULTUREFTERMIDDAG

27/1 SAKs lokalförening i Stockholm arrangerar ett event med afghansk kultur, bland annat författarsamtal med Faiaz Dowlatzai och Zeba

Afghansk kultureftermiddag med förfriskningar under planering.

FOTO: EVA KELLSTRÖM FROSTE

Safi. Se lokalföreningens sida på sak.se för uppdaterat program.

TID: 15.00–18.00.

PLATS: Timmermansgården, Timmermansgatan 46-48, Stockholm.

ÅRSMÖTE SKÅNE

16/3 Lokalföreningen i Skåne håller årsmöte. Tid och plats meddelas senare.

Fortsätt förstå Afghanistan

BOKEN Förstå Afghanistan, som bland annat används som utgångspunkt för studiecirkel av flera lokalföreningar, fick i år ett tillägg. I skriften beskrivs den senaste utvecklingen, dagens talibaner och vilka följer deras maktövertagande har fått i Afghanistan. Skriften analyserar vad som hände efter den förra talibanregeringens fall, vad som ledde till den nuvarande regimen samt SAKs verksamhet efter 15 augusti 2021.

Båda böckerna kan beställas via SAKs lokalförening i **STOCKHOLM**, som hittas på sak.se.

FOTO: KAISA WAAGHALS

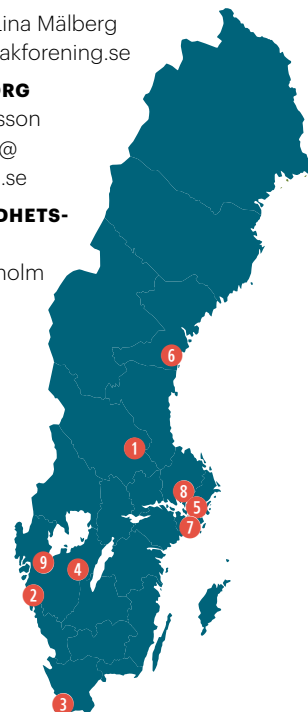
Ur utställningen *Afghanska klassrum*: Farangiz testar sin hörsel.

Vernissage och föreläsning

I OKTOBER OCH NOVEMBER visade SAKs lokalförening i **SKÅNE** utställningen *Afghanska klassrum* på Perstorps bibliotek, och den 25 oktober arrangerade lokalföreningen en föreläsning med Anders Fänge på samma bibliotek. Han berättade om Afghanistan, förr och nu.

SAKs lokalföreningar

- 1 DALARNA** Maria Holzmann dalarna_1@sakforening.se
- 2 GÖTEBORG** Tomas Jansson goteborg@sakforening.se
- 3 SKÅNE** Inger Blennow skane@sakforening.se
- 4 SKÖVDE/SKARABORG** Thomas Magnusson skovdeskaraborg@sakforening.se
- 5 STOCKHOLM** Per Olov Henricson stockholm@sakforening.se
- 6 SUNDSVALL** Åke Johansson sundsvall@sakforening.se
- 7 SÖDERTÄLJE** Hasse Hansson sodertalje@sakforening.se
- 8 UPPSALA** Lina Mälberg uppsala@sakforening.se
- 9 VÄNERSBORG** Lennart Olsson vanersborg@sakforening.se
- JÄMSTÄLLDHETS-NÄTVERK** Laura Lindholm laura.lindholm@sak.se

Kallelse: Extrainsatt årsmöte 6 februari 2024

DATUM: 6 februari.

TID: 17.30–18.00.

PLATS: Digitalt.

SISTA ANMÄLNINGS-

DAG: 17 januari 2024.

Anmäl dig på sak.se, använd qr-koden för att komma till rätt sida direkt!

I och med sommarens händelser med koranbränningar runt om i Sverige, har svensk verksamhet i Afghanistan blivit lidande, däribland SAKs verksamhet. För att visa på organisationens oberoende från den svenska staten, och därmed ha bättre förutsättningar att fortsätta arbeta, har styrelsen beslutat att SAK i Afghanistan ska arbeta under namnet "Solidarity Committee for Afghanistan". Eftersom SAKs namn på engelska i stadgarna fastställs som "Swedish

Committee for Afghanistan" bör dessa ändras. Det extra årsmötet ska besluta om denna stadgeändring, vilken därefter kan bekräftas av ordinarie årsmöte i maj 2024.

● Varje medlem har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på årsmötet (Inga nya punkter kan behandlas på extrainsatta årsmöten).

● Det extrainsatta årsmötet kommer att ske i samband med en SAK-rapport, för att ge alla en uppdatering av läget i Afghanistan.

● Enligt SAKs stadgar krävs att

man varit medlem i minst ett år vid tidpunkten för årsmötet och erlagt medlemsavgift föregående och pågående verksamhetsår för att man ska ha rösträtt. **Det vill säga att du ska ha betalt medlemsavgiften för föregående år före 6 feb 2023 och för nuvarande år före den 6 feb 2024, samt anmält dig till årsmötet före den 17 jan 2024.**

● Alla handlingar till det extra insatta årsmötet kommer att skickas ut till alla deltagare som anmäler sig.

BLI MEDLEM I SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN!

Foto: Sayed Quadratullah Attaye

Sayed Mussaddiqullah Burhani fick en benprotes på SAKs ortopediska verkstad i Taloqan. Han älskar skolan och är bäst i klassen, och nu är skolvägen inte längre en plåga.

Som medlem tar du ställning för våra grundvärderingar om allas rätt till utveckling och stödjer vårt arbete för förändring i ett av världens fattigaste länder.

Swisha 280 kr (vuxen), 120 kr (ung/student), till **900 7808**, skriv "medlem" och din e-postadress i meddelandefältet.

Svenska
Afghanistankommittén

SAK har 90-konto, Svensk insamlingskontroll. För att du ska kunna få aktuell information från SAK sparar vi dina uppgifter enligt GDPR. På www.sak.se/integritetspolicy kan du läsa om hur vi skyddar dina personuppgifter.